

SPIŠSKÁ NOVÁ VES

**PLÁN ČINNOSTI
KOMUNITNÉHO CENTRA**

„Feder dživipen“

Január 2016

Obsah

Úvod.....	3
1. Vymedzenie základných pojmov.....	4
2. Komunitné centrum Mesta Spišská Nová Ves.....	5
2.1 Vznik, poslanie a ciele komunitného centra.....	5
2.2 Klienti komunitného centra.....	5
2.3 Pracovníci komunitného centra.....	6
2.4 Umiestnenie komunitného centra.....	6
2.5 Typ komunitného centra a vybavenie.....	6
2.6 Financovanie komunitného centra.....	7
2.7 Aktivity komunitného centra.....	7
2.8 Výsledky a indikátory.....	8
Záver.....	9
Pramene a zdroje.....	10

Úvod

Súčasťou mesta Spišská Nová Ves sú tri segregované lokality, ktoré sú ohrozené generačnou chudobou, je tu nízka úroveň vzdelania, vysoká nezamestnanosť, vysoká miera závislosti na sociálnych dávkach, rozvodovosť. Stretávame sa tu s ľuďmi, ktorí si nevedia pomôcť, nevedia kde vyhľadať pomoc, alebo im chýba motivácia k zmene spôsobu života. V Slovenskej republike, v členskej krajine EÚ, sa prejavujú integračné a transformačné procesy, ktoré umožňuje Lisabonská zmluva na úrovni EÚ, ale aj na regionálnej úrovni. Aj v meste Spišská Nová Ves sa otvárajú nové možnosti fungovania spoločnosti. Ide pritom o vytvorenie nového systému vzájomných vzťahov prostredníctvom priameho zapojenia a participácie populácie do života komunit pri spolurozhodovaní vo všetkých dôležitých otázkach a vo všetkých jej odvetvových oblastiach. Je to nový fenomén prijatia myšlienky a jej uplatňovanie v praxi - žiť komunitne a pre komunitu, spoločne identifikovať problémy a spoločne prispievať k ich riešeniu. Konkrétnym nástrojom týchto progresívnych tendencií je aj Komunitný plán sociálnych služieb Mesta Spišská Nová Ves, Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Mesta Spišská Nová Ves a Plán činnosti komunitného centra.

1. Vymedzenie základných pojmov

Komunita je súhrn osôb, ktoré žijú v určitom vymedzenom priestore, kde vykonávajú svoje aktivity a obvykle tvoria autonómnu jednotku (Hartl, 1997, s. 117).

Sociálne vylúčená komunita je skupina obyvateľstva obce, ktorá sa určitými znakmi svojho života líši od ostatných obyvateľov, zväčša ide o kombináciu znakov: napr. vysoká nezamestnanosť, príjmová chudoba rodín, nízke až žiadne vzdelanie, nízka úroveň bývania, nedostatočná starostlivosť o svoje zdravie, nízka miera zodpovednosti za svoj život a život svojej rodiny a pod., dôležitým poznávacím znakom je rozdielne hodnotenie tohto stavu členmi komunity a ostatným obyvateľstvom. Členovia vylúčenej komunity vnímajú svoju vylúčenosť ako diskrimináciu zo strany spoločnosti a ostatné obyvateľstvo komunitu ako ich dobrovoľné odlíšenie od štandardných vzorcov správania, ako dôsledok nechoty ich prijať.

Inklúzia kladie dôraz na zmeny správania sa celej spoločnosti k ľuďom s určitou odlišnosťou. V rámci prechodu od integrácie k inklúzii dochádza k vzájomnej tolerancii a vytváraniu priestoru pre skutočnú rovnoprávnosť a partnerstvo.

Komunitná práca má zabraňovať vzniku sociálnych problémov, alebo napomáhať v riešení už vzniknutých problémov. Je to cieľavedomý, systematický proces zlepšovania sociálnych vzťahov medzi záujmovými skupinami obyvateľov obce a inštitúciami miestnej komunity, zlepšenie podmienok svojho života v komunite (Matoušek, 2003, s. 95).

Komunitná práca v obci so sociálne vylúčenou komunitou: cieľom je sociálna zmena, identifikácia bariér, ktorých dôsledkom je sociálna exklúzia skupiny obyvateľstva, pri riešení problémov je dôležitý participatívny prístup, zameraný na rozvoj komunity na dvoch úrovniach:

- *prvá úroveň* – komunitná práca s vylúčenou komunitou – odstraňovanie príčin vylúčenosti,
- *druhá úroveň* – komunitná práca s celou komunitou, zameraná na odstraňovanie napätia a konfliktov medzi vylúčenou komunitou a ostatným obyvateľstvom, cieľom je vytvárať také služby, ktoré tvoria spoločný priestor pre uspokojovanie potrieb všetkých obyvateľov a zlepšovanie vzťahov medzi nimi.

Komunitné sociálne služby umožňujú, aby občan využíval sociálne služby v mieste svojho bydliska a súčasne, aby sa na aktivitách v svojej komunite mohol zúčastniť ako aktívny člen. Podporujú občanov – užívateľov sociálnych služieb na základe individuálne spracovaných cieľov a plánov v živote podľa ich predstáv.

Komunitné centrum je zariadenie, poskytujúce programy, ktorých cieľom je vzdelávanie, pestovanie záujmových aktivít, občianska svojpomoc alebo riešenie určitých problémov (Matoušek, 2003, s. 93).

Prostredníctvom poskytovania komplexných sociálnych a komunitných služieb prispieva k predchádzaniu vzniku alebo zhoršovaniu nepriaznivých sociálnych situácií a riešeniu

miestnych sociálnych problémov, sociálnemu začleňovaniu osôb sociálne vylúčených na individuálnej, ako aj na lokálnej úrovni. Vytvára priestorové a materiálne podmienky pre komunitný rozvoj, komunitnú rehabilitáciu a sociálnu prácu.

2. Komunitné centrum Mesta Spišská Nová Ves

2.1 Poslanie a ciele komunitného centra

Zámer zriadiť Komunitné centrum „Feder dživipen“ v Spišskej Novej Vsi (ďalej KC) bol schválený uznesením Mestského zastupiteľstva v Spišskej Novej Vsi č. 128/2015 zo dňa 16. 12. 2015, v súlade s programovými dokumentmi mesta – Komunitný plán sociálnych služieb mesta Spišská Nová Ves na roky 2016 až 2020 a PHSR mesta Spišská Nová Ves. Komunitné centrum je zariadenie bez právnej subjektivity, začlenené organizačne pod oddelenie sociálnych vecí mestského úradu.

Poslaním KC je poskytovanie komplexných služieb jednotlivcovi, rodine ako aj celej miestnej komunite, ktorá z rôznych dôvodov nemá možnosti na svoju vlastnú pomoc, sociálnu mobilitu, získavanie sociálnych zručností či vlastnú sebarealizáciu a prispievať tak k sociálnemu začleňovaniu osôb, vylúčených na individuálnej, ale i lokálnej úrovni a hľadať vhodné formy a programy na riešenie zistených sociálnych problémov.

KC spolupracuje s organizáciami, ktoré rozširujú jeho pôsobnosť. Podporuje vzdelávanie a pomáha tak vytvoriť osobnosti, ktoré nebudú zaťažené predsudkami a netolerantným správaním k iným ľuďom.

Základné ciele KC sú:

- zvyšovanie sociálnych zručností, kompetencií a sociálnej mobility,
- prevencie a predchádzanie sociálno – patologických javov a rizikového správania,
- poskytovanie poradenských činností pre potreby komunity a klienta,
- poskytovanie vzdelávacích a voľno-časových aktivít,
- poskytovanie služieb pre potreby jednotlivca a skupiny a podpora ich vzájomnej interakcie,
- včasná intervencia,
- prevencia sociálnej exklúzie,
- budovanie vzájomnej tolerancie a akceptácie medzi rómskym a nerómskym obyvateľstvom mesta prostredníctvom spoločných aktivít,
- posilnenie kultúrnej identity Rómov, poskytnutím priestoru pre ich sebarealizáciu.

2.2 Klienti komunitného centra

Klientmi KC sú najmä príslušníci marginalizovaných skupín obyvateľstva, ktorí sú koncentrovaní v 3 segregovaných lokalitách v meste Spišská Nová Ves a vyznačujú sa nasledovnými charakteristickými znakmi: dlhodobá nezamestnanosť, nižšia až podpriemerná úroveň bývania, nízke príjmy, nízka vzdelanosť, výskyt sociálno-patologických javov, nedostatočná starostlivosť o svoje zdravie, sociálna exklúzia a silná sociálna závislosť na štáte. Ide najmä o marginalizovanú rómsku komunitu (ďalej MRK) žijúcu v lokalite Vilčurňa. Klientmi sú aj ostatní obyvatelia mesta, záujmové skupiny všetkých vekových kategórií

prostredníctvom programov sociálnej inklúzie, podporných programov a rozvojových programov.

Klientmi KC sú:

- vysokým percentuálnym zastúpením deti a mládež,
- osoby s nízkymi príjmami, pod alebo pri hranici životného minima,
- dlhodobo nezamestnané osoby,
- osoby dlhodobo odkázané na dávky štátneho systému sociálnej pomoci,
- rodič na materskej dovolenke,
- seniori.

2.3 Pracovníci komunitného centra

Personálne zabezpečenie bude realizované zamestnancami oddelenia sociálnych vecí Mestského úradu Spišská Nová Ves a dobrovoľníkmi.

Sú povinní spĺňať kvalifikačné predpoklady v zmysle zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov, záväzných predpisov pri realizácii schválených projektov, morálne a odborné kritéria pre činnosti, ktoré v KC vykonávajú.

Pracovníci majú v KC zriadenú a vybavenú kanceláriu, v ktorej majú uloženú spisovú dokumentáciu. K dispozícii majú výpočtovú, telekomunikačnú techniku a pracovné pomôcky.

Hlavným zameraním pracovníkov komunitného centra je poskytnúť klientovi možnosti riešenia sociálneho problému a motivovať ho k zmene svojej sociálnej situácie v prostredí, ktoré mu je prirodzené.

2.4 Umiestnenie komunitného centra

Komunitné centrum je umiestnené na ul. Potočná č. 9 v lokalite Vilčurňa, kde sa nachádza priamo v segregovanej lokalite v blízkosti komunity, pre ktorú má svoju činnosť vykonávať, teda v blízkosti obydľí marginalizovaných rómskych komunít. V tejto lokalite žije cca. 1700 obyvateľov.

Budova KC je vo vlastníctve Mesta Spišská Nová Ves. Umiestnenie komunitného centra rešpektuje podmienku nízkoprahovosti pre primárnych užívateľov poskytovaných služieb – obyvateľom sociálne vylúčenej lokality, so súčasným zohľadňovaním jeho integračnej funkcie vo vzťahu k celej komunite.

2.5 Vybavenie komunitného centra

Všetky miestnosti KC sú vybavené nábytkom, technikou, pomôckami pre služby, poradenstvo a voľno-časové aktivity vrátane potrebného náradia, kníh, nástenok, hasiacich prístrojov a lekárníčiek, tak aby boli dodržané všetky právne predpisy súvisiace s prevádzkou a zameraním komunitného centra.

Komunitné centrum pozostáva z týchto miestností (priestorové vybavenie KC):

1. chodba,
2. zádverie,
3. sklad pomôcok - využívaný na odkladanie rôzneho materiálu, pomôcok,

4. kancelária - využívaná pracovníkmi pre svoju činnosť (spisová dokumentácia, príprava podkladov, apod.),
5. denná miestnosť,
6. školiaca miestnosť - klubovňa, nízkoprahový klub pre deti a mládež - využívaná najmä na nízkoprahové aktivity, programy pravidelné aj nepravidelné dostupné pre všetky deti a mládež,
7. miestnosť pre aktivity prijímateľov sociálnych služieb - využívaná na individuálne a skupinové poradenstvá a vzdelávacie aktivity, využívaná na predškolskú prípravu detí, školenia, besedy, tréningy, praktické cvičenia, ukážky, stretnutia pre deti, mládež aj dospelých,
8. multifunkčná miestnosť pre aktivity prijímateľov sociálnych služieb, dielňa - využívaná pre rozvoj manuálnych aj remeselných zručností pre deti, mládež aj dospelých,
9. sklad, miestnosť pre upratovačku,
10. sociálne zariadenie - WC – pre každú skupinu zvlášť: 4x WC pre deti, 2x WC pre dospelých, umývárka 4x umývadlo s teplou a studenou vodou,
11. kuchynský sklad,
12. kuchyňa - využívaná na praktické ukážky, tréningy, cvičenia prípravy jedál pre dospelých aj primerané vekové kategórie detí a mládeže,
13. schodisko do suterénu,
14. suterén,
15. vonkajšie priľahlé priestory - záhrada, ihrisko – pre voľno časové aktivity

2.6 Financovanie komunitného centra

KC je financované z rozpočtu Mesta Spišská Nová Ves. KC bude ďalej financované zo získaných mimorozpočtových zdrojov (Národný projekt „Take away“, ktorý bude financovaný prostredníctvom prioritnej osi 5 v rámci Operačného programu Ľudské zdroje pre programové obdobie 2014 – 2020).

2.7 Aktivity komunitného centra

Aktivity komunitného centra sú zamerané na poskytovanie služieb pre potreby jednotlivca, rodiny, skupiny a komunity, na včasnú intervenciu, na prevenciu sociálnej exklúzie, prevenciu a predchádzanie sociálno-patologických javov a rizikového správaniu, na zvyšovanie sociálnych zručností a sociálnej mobility, posilnenie kultúrnej identity poskytnutím priestorov pre ich seberealizáciu a na podporu v oblasti vzdelávania a zamestnanosti.

Poskytované služby a aktivity sú pravidelne monitorované. Sleduje sa záujem o organizované aktivity, pravidelné aj nepravidelné, čo sa prejavuje návštevnosťou týchto podujatí zo strany detí, mládeže, dospelých, o čom sa vedie evidencia. Ďalej všetci klienti majú právo svoj nápad, názor, požiadavku vyjadriť priamo v každodenných rozhovoroch s pracovníkmi KC, alebo napísať a vhodiť do schránky, umiestnenej v budove KC. Jedenkrát mesačne sa záujem vyhodnocuje a jedenkrát štvrťročne prehodnocuje s cieľom, čo treba zmeniť, prispôbiť, ktoré nové prvky do služieb zaviesť, zmeniť, doplniť. Týmto sa

zabezpečuje mechanizmus merateľnosti a spätnej kontrolovateľnosti efektívnosti poskytovaných služieb a aktivít.

Rozdelenie poskytovaných služieb:

A/ obligatórne služby

1. sociálne poradenstvo,
2. terénna sociálna práca,
3. komunitná práca a komunitná rehabilitácia,
4. nízkoprahové programy pre deti a mládež,
5. terénna zdravotná asistencia,
6. výchovno – vzdelávacie a aktivizačné služby,

B/ fakultatívne služby

1. príprava na vyučovanie,
2. odborné poradenstvo,

Pracovníci KC spracúvajú pravidelne mesačný plán konkrétne organizovaných aktivít a poskytovaných služieb v KC, vrátane časového rozvrhu, ktorý zverejňujú v priestoroch KC, ako aj v priestoroch budovy Mestského úradu v Spišskej Novej Vsi.

2.8 Výsledky a indikátory

Aktivity KC budú mať za následok nielen skvalitnenie poskytovaných sociálnych služieb klientom v Spišskej Novej Vsi, ale hlavne zvýšenie rozsahu aktivít realizovaných v oblasti podpory sociálnej inklúzie. Celkovo sa zvýši počet zapojených sociálne vylúčených osôb alebo osôb ohrozených sociálnym vylúčením, do aktivít v komunitnom centre, čo im umožní dôstojnejší život a možnosť aktívnej účasti na živote v spoločnosti.

Zdrojom informácií, na základe ktorých bude možné kvantifikovať dosiahnuté výsledky, budú predovšetkým osobné spisy jednotlivých klientov, v ktorých bude zaznamenaný prvotný problém jednotlivca, priebeh samotného riešenia až po jeho konečné vyriešenie. Pokiaľ ide o celú komunitu, dôjde k zmapovaniu lokality z hľadiska výskytu patologických javov vrátane výskumu – získavania, analýzy a spracovania informácií o príčinách vzniku, charaktere a intenzite nepriaznivých situácií s následným vyhodnotením po určitých etapách existencie projektu.

Záver

Komunitné centrum slúži všetkým obyvateľom mesta, no je určené najmä marginalizovaným skupinám obyvateľstva, poskytuje komplexné komunitné a sociálne služby pre všetkých, ktorí majú záujem. Zároveň sa snaží rôznou činnosťou, aktivitami, službami o zvyšovanie ich sociálnych zručností a kompetencií, prevenciu a predchádzaniu sociálno-patologických javov a rizikového správania, podporuje jednotlivca pri riešení svojej sociálnej núdze. Hlavným zameraním pracovníkov komunitného centra je poskytnúť klientovi možnosti riešenia sociálneho problému a motivovať ho k zmene svojej sociálnej situácie v prostredí, ktoré mu je prirodzené.

Komunitné centrum sa rôznou činnosťou, aktivitami a službami snaží zapojiť deti, rodičov a ostatných občanov do aktívneho prístupu podieľania sa na dianí, pri odstraňovaní bariér a vytváraní komunikačných kanálov. Prispieva k sociálnemu začleňovaniu osôb sociálne vylúčených na lokálnej i individuálnej úrovni. Snaží sa o budovanie vzájomnej tolerancie a akceptácie, či búraní bariér a stereotypov, ktoré prevládajú medzi majoritnou a minoritnou skupinou obyvateľstva. Podporuje vzdelávanie a túžbu po poznaní a zároveň poskytuje priestor pre ich sebarealizáciu.

Spišská Nová Ves 1. 2. 2016

PhDr. Ján Volný, PhD.
primátor mesta

Pramene a zdroje

1. Uznesenie vlády SR č. 804/2011.
2. Zákon č. 448/2008 Z. z. v znení neskorších predpisov.
3. Matoušek, O.: Slovník sociální práce, Praha: Portál 2003.
4. FSR: Úvod do štandardov terénnej sociálnej práce v obci s osobitným zreteľom na prácu s vylúčenými komunitami, ISBN 978-80-9701 10-0-0.
5. Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020.
6. Hartl, P.: Komunita občanská a komunita terapeutická, Praha: Slon, 1997.
7. Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele v znení neskorších predpisov.